

MEESTERWERKEN

WEEKBLAD VOOR JONG EN OUD

PRIJS PER NUMMER : 3,50 FRANK

Uitgave van

«DE VLAAMSE BOEKHANDEL», Provinciestraat, 42, ANTWERPEN
(Handelsregister van Antwerpen nr 33.297)

In het licht van de lantaarn

Over handelspractijken ten tijde van Karel den Grote.

Karel de Grote zocht, naar het voorbeeld van de Venetianen, die op Corsica, Sicilië, Sardinië en in Spanje stapelplaatsen hadden aangelegd om zodoende hun zeewegen voor de Moren te vrijwaren, niet alleen versterkte steunpunten in het Noorden, waar de schepen veilig tegen zeerovers konden binnenlopen, maar ook handelshuizen en voorraadshuizen tegen oorlog of hongersnood aan te leggen.

Gent had daaraan zijn opgang te danken en het was later meestal van daaruit dat de tochten tegen de Noormannen werden ondernomen.

De meeste waren, die op de markt gebracht werden, moesten tol- en staangeld betalen. De tolheffing had toenmaals grote redenen van bestaan. Een sterke wacht moest ervoor zorgen om de koopwaren op den weg naar de markt te beveiligen, meer zelfs, om de marktplaats zelf tegen vreemde aanvallen te beschermen. En zulks ging niet zonder een grote hoeveelheid ambtenaars.

Na den dood van Karel den Grote zou ongelukkig geen vaste hand meer gehouden worden aan den handel en wandel dier staatsdienaars. Zulks had tot gevolg dat een wettige belasting spoedig onttaarde in een middel tot geldafpersing.

Toen Karel nog in leven was, zou zulks niet mogelijk zijn geweest. De wetsovertreders, evenzeer de graven als de tolambtenaars, moesten zijn verordeningen eerbiedigen. Toen in latere tijden daarin verslapping ontstond, waren nieuwe wetten en strafbepalingen nodig om de oude te bekrachtigen. Om in te gaan tegen oneerlijke tolpractijken verbood Lodewijk II, dat de schepen elders dan aan vastgestelde plaatsen zouden aanleggen. Daarenboven werden kooplieden, die buiten de markt verkochten, beboet. Anderzijds gaven de weldadigheidsinstellingen tot een ander bedrog aanleiding. Men ontving den reizenden armen pelgrim in de gasthuizen. Men schonk hem

eetwaren en wat hij nodig had om zijn reis verder af te leggen. Maar er waren geveinsde bedelaars die onder het pelgrimspak de markten afliepen, om er geld af te persen van onachtzame kooplieden. Vaak sloten zulke lui zich bij ware dievenbenden aan. Ten einde verdere bedriegerijen te voorkomen schreef Karel voor, dat zonder voorkennis van den koning geen markten mochten gehouden worden.

De handel in goud, zilver en edelgesteenten moest bij daglicht geschieden. Een verkoop van slaven, paarden of vee werd dan alleen in rechte voor geldig aangezien als die verkoop in het openbaar en vóór getuigen was afgesloten.

Op plaatsen, waar zulks niet vanouds een gebruik was, mocht op Zondagen geen handel gedreven worden. Het was evenmin geoorloofd de waren kunstmatig in prijs op te drijven. Buitendien stonden de prijzen van granen en stoffen en voorts van alle voor het leven onontbeerlijke waren gekwoteerd. Zo schreef Karel de Grote in 805 voor, dat een zak tarwe tegen 2 denaren d.i. een siclum moest verkocht worden. Het was verboden uit hoop van winst tarwe in magazijn gestapeld te houden liggen. Zulks noemde Karel verachtend «winstbejag», terwijl hij het bewaren van tarwe om aan derden dienst te bewijzen voor «koopmanschap» hield. In tijden van hongersnood mocht men de maat haver niet hoger dan tegen twee denaren verkopen, de gerst tegen drie, de spelt tegen drie, de gezuiverde gerst tegen zes. Elk moest buitendien voor een gelijke maat zorgen.

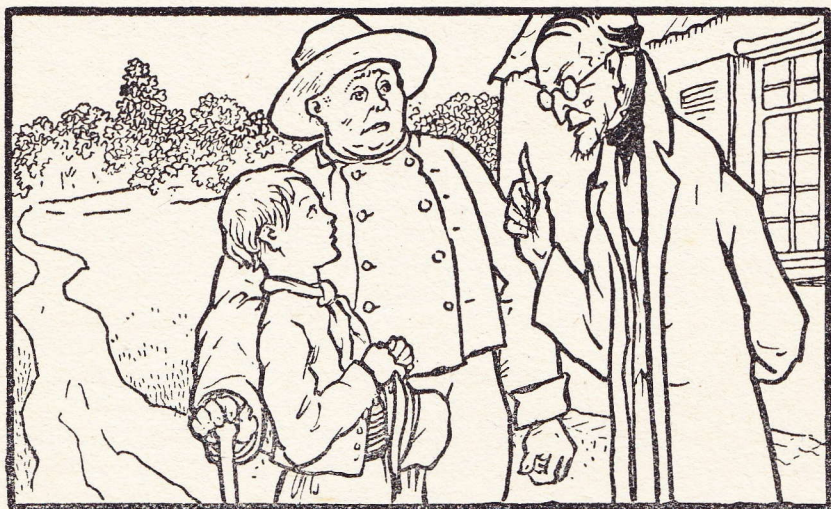
Karel wilde de lagere volksklas, die maar al te gemakkelijk uitgebaat werd, bijstaan en haar in de mogelijkheid stellen zich ten minste het hoogst nodige aan te schaffen. Vooral in tijden van hongersnood werd er streng op gelet dat de opgelegde prijzen toegepast werden. Karel ging verder: hij liet magazijnen tot voorraad zijner onderdanen vullen en in tijden van nood stond hij het graan tegen halven prijs aan de armen af.

Dit zijn enkele der bijzonderste regels, waaraan de handel in de achtste en in de negende eeuw onderworpen was.

Karel de Grote volgde met belangstelling de evolutie van den handel en telkens als deze bijzonderen bijval genoot, schonk hij vrijheden en voordelen. Het land der Franken stond voor elk volk van de wereld open. En de Franken toonden zich uit een internationaal oogpunt niet zo kleingeestig en eigenzinnig als de Romeinen het eenmaal waren. Niet zo gauw inderdaad hadden die Romeinen hun vreselijke Noorderburen de Germanen leren kennen, of zij verboden ijzer uit te voeren. Maar de tijden waren veranderd en Karel de Grote, ver van op wederwraak te zinnen, onderhield gestadige betrekkingen met Rome.

En die betrekkingen weerspiegelen duidelijk de pronk- en mode-zucht die in die afgeleefde maatschappij heerste. Talkzeep uit Nederland, om het haar te plooiën, evengoed als Germaans haar werden te Rome zeer begeerd. Karel had ook den handel in paarden uitgebreid. Korten tijd te voren trof men in zijn rijk nog wilde paarden aan, waarvan Bonifacius het opeten verboden had.

Sprookjes van de gebroeders Grimm

Leer hem toveren.

— Het is hoog tijd, dat ge een ambacht leert, zei Jan tot zijn zoon.

— Ja, vader, maar ik weet niet wat ik leren moet.

Jan trok naar de kerk en bad luidop Onzen Lieven Heer om raad. De koster, die achter het altaar verborgen zat, zei hem:

— Leer hem toveren!

Jan trok naar huis en vertelde zijn jongen welken raad hij van Onzen Lieven Heer had ontvangen.

Nu gingen zij op zoek naar iemand, die Jan kon leren toveren, en kwamen in een groot bos, aan een kleine hut. Daar woonde een oude vrouw, aan wie Jan vroeg, of zij niemand kende, die zijn zoon in de zwarte kunst kon opleiden.

— Dat treft! antwoordde het oudje. Mijn zoon kan u hierin helpen!

Juist kwam de zoon binnen. Hij zei:

— Ik zal uw zoon leren toveren. Kom over een jaar hier terug en, als gij hem dan herkent, hoeft ge mij geen leergeld te betalen; maar, herkent ge hem niet, dan zijt ge mij driehonderd gulden schuldig.

Jan liet zijn zoon bij den tovenaer en keerde een jaar later terug, om te zien of hij zijn jongen herkennen zou. Onderweg kwam hij een klein mannetje tegen, die hem vroeg, waarom hij er zo triestig uitzag.

En Jan vertelde nu de afspraak, die hij een jaar te voren met den tovenaer had gemaakt en hoe hij thans bang was, dat hij zijn zoon niet herkennen zou, want hij was doodarm en zou nooit de driehonderd gulden kunnen betalen.

— Ik ga u helpen, zei het mannetje. Neem een korstje brood en ga in de hut onder de schouw staan; op de plank zult ge een kevie zien

staan, met een vogeltje er in; dat vogeltje is uw zoon.

Jan stapte welgemoed de hut in en legde het stukje brood op de schouwplank. Het vogeltje wipte uit de kevie en ging dapper aan het pikken.

— Wel, mijn zoon, zijt gij daar! riep Jan.

De knaap, want hij was het, lachte van vreugde omdat zijn vader hem herkend had. Maar de tovenaar was woedend en riep Jan toe, dat de duivel hem zulks had wijsgemaakt.

Jan ging met zijn zoon naar huis. Zij zagen in de verte een rijtuig aankomen.

— Vader, zei de jongen, ik ga mij in een windhond veranderen. Dan zult ge veel geld voor mij kunnen krijgen!

In het rijtuig zat een heer, die, zodra hij den prachtigen windhond zag, liet stilhouden en Jan toeriep:

— Boer, wat moet ge voor uw hond hebben?

— Vijftig gulden, geen cent minder! zei Jan.

— Dat is nogal veel. Maar kom, 't is een schoon dier, ik zal hem maar kopen.

Hij betaalde en reed verder. Onderweg sprong de hond uit het rijtuig, werd weer een mens en ging naar het huis van zijn vader.

Den volgenden dag was het jaarmarkt in een naburig dorp.

— Vader, zei de jongen, ik ga mij in een schoon paard veranderen; maar, als gij mij verkocht hebt, zorg dan, dat gij mij den toom afdoet, anders kan ik mijn menselijke gedaante niet meer terugnemen.

De vader ging met het paard op de markt staan. Het toeval wilde, dat de leermeester van zijn zoon het paard voor tweehonderd gulden kocht, maar in zijn blijdschap vergat Jan den toom af te doen.

De tovenaar reed met het paard naar huis en bracht het op stal. Toen de knecht in den stal kwam, riep het paard hem toe:

— Doe spoedig mijn toom af!

De knecht verschoot, net alsof de bliksem vóór zijn voeten ingeslagen was. Een paard dat spreken kon! Zo iets had hij nog nooit gehoord!

Nauwelijks had hij den toom afgedaan, of het paard veranderde in een mus en vloog den stal uit. Maar de tovenaar, die het paard had horen spreken, veranderde zich ook in een mus en zette den vluchteling achterna. Nu geraakten zij aan het vechten. De meester moest het onderspit delven en liet zich in het water vallen, waar hij in een vis veranderde. De andere mus volgde zijn voorbeeld om het afgebroken gevecht voort te zetten. De meester kreeg weer de nederlaag en veranderde zich in een kip. Toen toverde de jongen zich in een vos en beet de kip den kop af.

Nu was het gedaan met den meester, die zijn leerling de zwarte kunst maar al te goed had geleerd.

IN HET LICHT

JAN DE SCHUUTER

VAN DE
LANTAARN

IN DE
KROON

UITGEVER

L. OPDEBEEK

ANTWERPEN

SWA.

JAN DE SCHUYTER

In het
Licht van de Lantaarn

Folkloristische wetenswaardigheden

Gevolgd door een keuze

SPROOKJES
van de GEBROEDERS GRIMM

Pentekeningen van Edmond VAN OFFEL

Kleuromslag van Jan WATERSCHOOT

L. OP DE BEEK — UITGEVER — ANTWERPEN
1949